

KONGSBERG KOMMUNE TEKNISKE TJENESTER
Postboks 115
3602 KONGSBERG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Mabel Katrine Seland Trovum, 22003589

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2025 - Kongsberg kommune

Kongsberg kommune har alvorlige avvik i rapporteringsåret 2025. Kommunen har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet. Kommunen følges opp gjennom vedtatt fremdriftsplan for bygging av sekundær- og nitrogenrensetrinn ved anlegget, med tilknyttede tvangsmulker til fristene i denne planen.

Rapporteringen viser at kommunen har tilknyttet ytterligere 234 abonnenter til Sellikdalen renseanlegg i løpet av 2025. Vi har ved flere anledninger påpekt at så lenge Sellikdalen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen og forurensningsloven § 7. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

Rapporteringen viser også at prøvetaking av E. coli ikke er utført i tråd med krav i tillatelsen, da det kun er tatt én prøve per måned. Dette er et avvik.

Vi tar egenkontrollrapporten og årsrapporten for 2025 til etterretning.

Kongsberg kommune skal betale et gebyr på 5 300 kroner for vårt arbeid med egenkontrollrapporten. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027.

Vi viser til egenkontrollrapport og årsrapport for Kongsberg kommune sitt avløpsnett og Sellikdalen avløpsrenseanlegg.

Avløpsnett til Sellikdalen avløpsrenseanlegg

Kongsberg kommune har rapportert at avløpsnettet til Sellikdalen avløpsrenseanlegg har 7 installerte regnvannsoverløp og 31 installerte nødoverløp. I skjemaet for årsrapportering har

kommunen rapportert om at 2 090 m³ urensset avløpsvann og 14 kg fosfor ble sluppet ut ved overløp på avløpsnettets i 2025. Til sammenlikning rapportert dere om at 2 832 m³ urensset avløpsvann og 15,9 kg fosfor ble sluppet ut ved overløp på avløpsnettets i 2024.

Kommunen oppgir at dere i 2025 har separert og fornyet ca. 1 760 meter med kommunale avløpsledninger.

Det er rapportert at det nå er 24 255 innbyggere tilknyttet avløpsnettets til Sellikdalen renseanlegg. Dere rapporterer om at det er tilknyttet 234 ytterligere abonnenter i løpet av 2025. Kommunen skriver i skjemaet for årsrapportering at det ikke er blitt tilknyttet nye bedrifter med påslipp eller overført andre renseanlegg til Sellikdalen renseanlegg i løpet av rapporteringsåret, men at det har vært enkelttilknytninger av nye abonnenter. Kommunen skriver videre at det ikke er tilknyttet nye store utbyggingsområder. Vi minner om at så lenge Sellikdalen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Det er også å regne som en økning i ulovlig forurensning som er et brudd på forurensningsloven § 7. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et alvorlig avvik.

I skjemaet for årsrapportering opplyser kommunen om at avløpsnettets virkningsgrad i 2025 er beregnet til 85 %. Kommunen opplyser om at det er økt tilførsel av total fosfor inn til Sellikdalen renseanlegg, og at dette skyldes utførte separeringstiltak. Dette har gitt økt virkningsgrad på avløpsnettets. Også innrapporterte data i Altinn dokumenterer en økning i tilført mengde total fosfor, i tillegg til KOF_{CR} og nitrogen, til anlegget. Videre rapporteres det om at ca. 0,07 % av tettbebyggelsens totale tilførte vannmengde har blitt sluppet ut via driftsoverløp i 2025. Vi minner om at tillatelsens punkt 3.1.5 fastsetter at utslipp på grunn av feil på avløpsnettets, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnettets med mer enn 5 % fram til 31. desember 2028.

I årets rapporteringsskjema har Statsforvalteren inkludert spørsmål om beregnet/estimert virkningsgrad og vannmengde sluppet ut via driftsoverløp. Det finnes per i dag ingen standard metode for å beregne virkningsgrad. Vi bruker derfor årets rapportering til å samle inn data for å få bedre oversikt over omfanget av overløpsutslipp og lekkasjer, samt vurdere om kommunene kan beregne virkningsgrad på en nyttig måte. Kravet til andel driftsoverløp skal bidra til å redusere bruk av overløp og stimulere til oppgradering av ledningsnettets. I første omgang brukes også rapporteringen til å kartlegge hvor stor del av overløpene som er driftsoverløp i regionen. Siden dette er en innledende kartlegging, vil det ikke bli gitt avvik for eventuelle brudd på kravene i årets tilbakemelding. Det kan imidlertid bli aktuelt med strengere oppfølging i neste års rapportering.

Sellikdalen avløpsrenseanlegg

Det er for 2025 rapportert at Sellikdalen avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 2 829 233 m³ avløpsvann og at 26 570 m³ har gått i overløp ved avløpsrenseanlegget. Avløpsvannet i overløp utgjør 0,93 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Dette er økning sammenlignet med rapporteringsåret 2024, da 6 753 m³ gikk i overløp og mengden avløpsvann i overløp utgjorde 0,22 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget.

Sellikdalen avløpsrenseanlegg overholder rensekravet for KOF_{CR} i 2025. Rensekravet for BOF₅ er imidlertid ikke overholdt. Dette betyr at sekundærrensekravet ikke er overholdt i rapporteringsåret. Enkeltanalysene for BOF₅ viser at det er 21 av 55 døgnblandprøver som verken overholder

konsentrasjonskravet på maksimalt 25 mg O₂/l ved utslipp eller kravet til renseeffekt på minst 70 %. I henhold til utslippstillatelsen må 47 av 52 døgnblandprøver overholde kravene til renseeffekt eller konsentrasjon (dvs. at fem prøver kan være i brudd med kravet). Videre er 12 av de 21 prøvene som ikke klarer sekundærrensekravet også 100 %-overskridelser. Dette betyr at utslippskonsentrasjonen har vært over 50 mg O₂/l, samtidig som renseeffekten har vært lavere enn 70 %. Slike overskridelser er å regne som brudd på sekundærrensekravet i seg selv.

Brudd på sekundærrensekravet er et gjentakende avvik fra 2020, 2021, 2022, 2023 og 2024. Gjentakende avvik er å anse som alvorlig. Kongsberg kommune følges opp gjennom forpliktende fremdriftsplan for bygging av nytt sekundær- og nitrogenrensetrinn ved Sellikdalen avløpsrenseanlegg. Revidert fremdriftsplan med tilhørende tvangsmulkt tilknyttet fristene ble vedtatt 10.01.2024. I skjemaet for årsrapportering informerer kommunen om at arbeidet med bygging av nye Sellikdalen avløpsrenseanlegg har pågått i hele 2025 og foregår i henhold til fremdriftsplanen.

I tillatelsen gitt 13.11.2023 er det fastsatt grenser for maksimalt årlig utslipp av BOF₅ og KOF_{CR}. Grensene inkluderer overløp på avløpsrenseanlegget. For BOF₅ tillates det et årlig utslipp på 149,5 tonn frem til 01.03.2030. Kommunen rapporterer at det er sluppet ut 116,3 tonn BOF₅ gjennom rensed avløpsvann og overløp på renseanlegget i 2025. For KOF_{CR} tillates det et årlig utslipp på 249,1 tonn frem til 01.03.2030. Kommunen rapporterer at det er sluppet ut 224,6 tonn KOF_{CR} gjennom rensed avløpsvann og overløp på renseanlegget i 2025. Dette betyr at utslippstillatelsens grenser for restutslipp av organisk stoff er overholdt.

Sellikdalen avløpsrenseanlegg klarer også fosforrensekravet i utslippstillatelsen på 95 %, med en beregnet renseeffekt på 98,6 % i 2025. Den nye utslippstillatelsen har en grense for maksimalt årlig utslipp av fosfor på 747 kg. Dette er inkludert overløp på avløpsrenseanlegget. I skjemaet for årsrapportering er beregnet utslipp av fosfor fra Sellikdalen renseanlegg i 2025 på 330 kg. Dette betyr at tillatelsens grense for restutslipp av fosfor er overholdt.

I den nye tillatelsen er det satt en utslippsgrense for E. coli på 500 E. coli/100 ml fra og med 01.03.2030. Det imidlertid også satt krav om prøvetaking av E. coli fra datoen tillatelsen ble vedtatt. Annenhver uke skal det tas en øyeblikksprøve i perioden fra 1. mai til 31. oktober. Statsforvalteren kontaktet Kongsberg kommune i e-post datert 24.03.2026, da resultater fra prøvetakingen for E. coli ikke var lagt ved egenkontrollrapporten. Kommunen opplyser i sitt svar 27.03.2026 at som en del av overvåkingsprogrammet for Numedalslågen, tas det månedlige øyeblikksprøver av E. coli på utløpet i perioden februar til oktober. Kommunen opplyser videre om at dere ikke har oppfattet at det er krav om at det skal tas prøver annenhver uke i perioden mai til oktober fra datoen tillatelsen ble gitt. Kommunen har tenkt at prøvetakingen av E. coli skal starte opp fra datoen da utslippskravet til E. coli begynner å gjelde i 2030. Kommunen har i etterkant av dette oversendt de prøvetakingene som foreligger for 2025. Det er tatt 9 øyeblikksprøver på utløpet i løpet av rapporteringsåret, én gang per måned fra februar til oktober. Dette er et avvik fra tillatelsens punkt 3.2.3.1.

Dimensjonerende kapasitet for Sellikdalen avløpsrenseanlegg er oppgitt til å være 24 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at den målte maksukebelastningen i 2025 var på 26 804 pe (BOF₅). Etter vår utregning er maksukebelastningen for BOF₅, når vi ser på enkeltprøve i maksuke datert 08.11.2025, på 28 361 pe (BOF₅). Sellikdalen avløpsrenseanlegg er altså overbelastet med organisk stoff, og som nevnt klarer ikke anlegget rensekravet for BOF₅ da anlegget per i dag ikke har et biologisk rensetrinn.

Avløpsanlegg større enn eller lik 20 000 pe skal analysere seks inn- og utløpsprøver per år for tungmetaller, jf. forurensingsforskriften kap. 11 vedlegg 2. Dette er utført i rapporteringsåret. I fjor

kommenterte vi at mengden kobber, nikkel og krom tilført renseanlegget hadde økt siden 2022. I 2025 er mengden av disse tungmetallene redusert i avløpsvannet inn til renseanlegget.

Tilbakemelding på resipientovervåkingsrapport

Kongsberg kommune har krav til å sende inn vurdering av resultatene fra overvåking etter vannforskriften jf. tillatelsens punkt 8.4. Vurderingen skal sendes Statsforvalteren innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, som en del av årsrapporteringen. Det er også krav til at alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført jf. tillatelsens punkt 8.5.

Statsforvalteren viser til e-post fra Kongsberg kommune v/Barbro Carolin Forsberg datert 27.02.2026 med vedlagt årsrapport for 2025 for resipientovervåking i Numedalslågen ved Sellikdalen renseanlegg i Kongsberg kommune.

I 2025 har Rambøll utarbeidet et nytt overvåkningsprogram for Sellikdalen renseanlegg. I det nye overvåkningsprogrammet benyttes ytterligere fire nye prøvepunkter. Rapporten bekrefter at det i 2025 ble gjennomført totalt seks prøvetakinger av resipienten.

Resultatene er lagt inn i Vannmiljø. Metoder og resultater presenteres på en oversiktlig måte, og det er gjort vurderinger av tilstand og påvirkning. Det er også foretatt en sammenligning med data fra tidligere år.

Det er i 2025 gjennomført prøvetaking av begroingsalger og bunndyr, resultatene for prøvene vedliggjer ikke årsrapporten. Data fra 2024 og klassifisering av resultatene viser svært god tilstand både oppstrøms og nedstrøms renseanlegget. Overvåking av pumpestasjoner ble ikke gjennomført i 2025. De nye prøvepunktene for pumpestasjonene vil bli tatt i bruk fra 2026, og det skal tas bunndyrprøver i mars 2026 ved alle stasjonene.

Vi tar årsrapporten for resipientovervåking av Numedalslågen ved Sellikdalen renseanlegg til orientering

Konklusjon

Sellikdalen avløpsrenseanlegg har gjentakende avvik fra sekundærrensekravet da rensekravet for BOF₅ ikke er overholdt. Kommunen er i prosess med å bygge et nytt renseanlegg med biologisk rensetrinn og nitrogenrensing, og følges opp gjennom forpliktende fremdriftsplan.

Rapporteringen viser videre at Sellikdalen avløpsrenseanlegg mottar mer organisk stoff i maksuke enn det anlegget er dimensjonert for.

Rapporteringen viser også at prøvetaking av E. coli ikke er utført i tråd med krav i tillatelsen, da det kun er tatt én prøve per måned. Dette er et avvik.

Vi ser at det er tilknyttet nye abonnenter i løpet av rapporteringsåret, til tross for at vi har formidlet gjentatte ganger tidligere at så lenge Sellikdalen avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Vi anser dette som et alvorlig avvik.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapporten og årsrapporten for 2025 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenkontrollrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2026. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>.

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd 5 300 kroner i gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapporten, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Mabel Katrine Seland Trovum
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Kongsberg kommune v/ kommunedirektør